

SPIS TREŚCI

Wstęp	9
--------------------	---

CZĘŚĆ I

Wybrane teorie i wyniki badań w zakresie nabywania samodzielności życiowej przez małe dzieci

1. Możliwości i osiągnięcia psychoruchowe dzieci w drugim roku życia	17
1.1. Samodzielność życiowa dzieci a normy rozwojowe	18
1.2. Osiągnięcia dzieci dwuletnich w sprawdzianach rozwoju i arkuszach diagnostycznych	38
2. Kompetencje społeczne i intelektualne dwulatków rozpatrywane w aspekcie dziecięcych teorii umysłu	53
2.1. Czym są teorie umysłu?	53
2.2. Możliwości społeczne i intelektualne w wybranych teoriach dziecięcego umysłu	54
2.3. Zapowiedź istnienia dziecięcych teorii umysłu w poglądach S. Szumana i J. Piageta	62
2.4. Samospełniające się prorocтво w procesie wychowania dzieci jako przejaw teorii umysłu	64
3. Czynności samoobsługowe małych dzieci jako przejaw uczenia się samodzielności życiowej	69
3.1. Czynności samoobsługowe dzieci w wieku poniemowlęcym i osiągnięcia w zakresie samodzielności samoobsługowej	71
4. Umiejscowienie dążenia dzieci do samodzielności w charakterystykach procesu uczenia się	73
4.1. Nabywanie samodzielności w społecznym kontekście uczenia się dzieci – naśladownictwo i modelowanie	77

6 Spis treści

4.2. Naśladownictwo i modelowanie w procesie uczenia się małych dzieci	87
--	----

CZĘŚĆ II

Projekty dotyczące kształtowania się samodzielności życiowej małych dzieci w obszarze czynności samoobsługowych: założenia, problemy i zastosowane procedury badawcze

5. O badaniach realizowanych w obszarze kształtowania się samodzielności dzieci w drugim roku życia	93
6. Argumenty przemawiające za zastosowaniem teorii ugruntowanej w badaniach nad dziecięcą samodzielnością w obszarze samoobsługi	97
7. Projekty badawcze składające się na program badań – cele, stosowane procedury, metody i osoby uczestniczące w badaniach ..	101
7.1. Projekt pierwszy. Poglądy dorosłych odnośnie do wdrażania dzieci do samodzielności życiowej w domu i w żłobku	101
7.2. Projekt drugi. Dążenie do samodzielności w czynnościach samoobsługowych prezentowane przez dzieci uczęszczające do żłobka i tych, które korzystają tylko z wychowania domowego ...	103
7.3. Projekt trzeci. Dążenie do samodzielności w wykonywaniu czynności samoobsługowych przez te same dzieci w warunkach domowych i żłobkowych. Spełnianie oczekiwań dorosłych	105
7.4. Charakterystyka metod, technik i narzędzi badawczych	107

CZĘŚĆ III

Przejawy samodzielności życiowej małych dzieci w obszarze samoobsługi.

Wyniki badań, interpretacja, wnioski i dyskusja

8. Realizacja projektu pierwszego. Poglądy rodziców i opiekunek pracujących w żłobkach odnośnie do rozwijającej się samodzielności małych dzieci. W jaki sposób przekładają się one na działania wspierające dążenie dzieci do samodzielności? Wyniki badań, interpretacja, wnioski i dyskusja	113
8.1. Co sądzą rodzice o dążeniu małych dzieci do samodzielności życiowej i w jaki sposób je w tym wspierają lub hamują	114

8.2.	Jak opiekunki pracujące w żłobkach pojmują kształtowanie się samodzielności życiowej małych dzieci i jak je w tym mobilizują ...	118
8.3.	Różnice i podobieństwa w pojmowaniu samodzielności małych dzieci ich rodziców i opiekunek	123
9.	Realizacja projektu drugiego. Stopień opanowania czynności samoobsługowych badanych dzieci uczęszczających do żłobków i tych, które pozostawały tylko pod opieką domowników – analiza porównawcza. Wyniki badań, interpretacja, wnioski i dyskusja	127
9.1.	Sposób prezentowania wyników badań o dążeniu dzieci do samodzielności życiowej w obszarze samoobsługi oraz informacje o badanych osobach	127
9.2.	Jak do samodzielności w obszarze samoobsługi dążą dzieci dwuletnie uczęszczające do żłobków i korzystające tylko z opieki domowej. Różne drogi dążenia do samodzielności w obszarze samoobsługi dzieci dwuletnich	129
9.3.	Prawdopodobne przyczyny znaczących dysproporcji w dążeniu do samodzielności samoobsługowej między dziećmi uczęszczającymi do żłobka, a tymi, które korzystają tylko z wychowania domowego ...	143
10.	Realizacja projektu trzeciego. W jakim stopniu oczekiwania dorosłych wpływają na dążenie dzieci dwuletnich do samodzielności w obszarze samoobsługi bądź rezygnację z niej. Wyniki badań, interpretacja, wnioski i dyskusja	155
10.1.	Sposób prezentowania wyników badań nad typami zachowania tych samych dzieci, zależącymi od oczekiwań dorosłych oraz informacje o badanych osobach	155
10.2.	Sposoby radzenia sobie dwulatków w sytuacjach samoobsługowych w zależności od tego, jakie oczekiwania prezentują opiekunowie	156
10.3.	Sposoby radzenia sobie dwulatków, gdy dorośli opiekujący się nimi mają takie same oczekiwania dotyczące samodzielności – obserwacja próbek zdarzeń	157
10.4.	Jak funkcjonują dzieci w sytuacjach samoobsługowych, gdy dorośli opiekujący się nimi mają różne oczekiwania odnośnie do samodzielności – obserwacja próbek zdarzeń	161
10.5.	Manifestowanie kompetencji samoobsługowych przez dzieci w sytuacjach, gdy dorośli opiekujący się nimi mają różne oczekiwania dotyczące samodzielności, ale dziecku trudno się dostosować do wymagań – obserwacja próbek zdarzeń	165
10.5.	Odczytywanie oczekiwań dorosłych przez małe dzieci kluczem do wyjaśnienia, dlaczego w jednych sytuacjach życiowych te same dzieci wykazują się samodzielnością, a w innych rezygnują z niej	169

8 Spis treści

10.6. Interpretacja zachowania się dzieci w trakcie wykonywania czynności samoobsługowych w perspektywie teorii oczekiwań	171
---	-----

CZĘŚĆ IV

Co nowego do wiedzy o rozwoju i wychowaniu wnoszą wyniki badań nad dążeniem dzieci dwuletnich do samodzielności

11. Jak dzieci odczytują oczekiwania dorosłych i dopasowują do nich swoje zachowania – efekt samospełniającego się proroctwa jako nowy wymiar dziecięcych teorii umysłu na podstawie badań nad dążeniem dzieci do samodzielności	175
12. Dyskusja z ustaleniami stanowiącymi stan wiedzy o zachowaniu dzieci a wynikami badań własnych	179
13. W jakim zakresie wyniki badań przedstawione w rozprawie mogą przyczynić się do zmiany na lepsze wychowania małych dzieci w domach rodzinnych i w żłobkach	183
14. Podsumowanie	191
Bibliografia	193
Spis tabel i rycin	199
Aneks	203
Załącznik 1. Dążenie do samodzielności dzieci dwuletnich	203
Załącznik 2. Skala interpretacji wyników	203
Załącznik 3. Wzór ankiety dla rodziców dzieci dwuletnich	204
Załącznik 4. Wzór ankiety dla opiekunek pracujących w żłobkach	204
Załącznik 5. Wzór arkusza obserwacyjnego wykorzystanego do badania dziecka w żłobku i domu	205